

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum

Seu Decisiones Casuum Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos,
& ad Consuetum Referendi Modum accommodatæ

Complectens dimidiam Decretalium Partem, videlicet nonaginta duos
Titulos, nimirum usque ad Titulum XX. Libri de Feudis exclusivè

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1728

Quæst. An justè opponatur exceptio erroris calculi ad retinendam pretii
partem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62305)

TITULUS XVII.

De Emptione & Venditione.

DECISIO XC.

De Emptore aliquid de pretio retinere cupienti per
exceptionem erroris in Calculo.

SPECIES FACTI.

Constans, vir præpotens, cupiebat ardentè à Constantino sibi vendi prædium Rurale, Nobilitatis privilegis & amplis redditibus instructum. In Constantis igitur gratiam Constantinus annuas rationes percurrebat, & emolumenta æquè ac annuas expensas annotavit, indeque pretium, ducto à se calculo respondens, statuit. Constans visò computò seu calculo annuorum reddituum onerumque approbavit taxatum pretium, & postquam etiam ipse per alios viros imparciales æstimari fecit prædium (quam æstimationem pati noluit Constantinus, nuntiarum curans Con-

stanti, quòd, nisi intimatum à se pretium dare vellet, se nolle vendere, etsi postea in illam consenserit ex respectu erga Constantem) & notabiliter plus valere deprehendit, quàm Constantinus designaverat, ratum gratumque habuit. Mox igitur res tradita, sed pretium non ita promptè solutum; nam post 7. annorum moram, intra quòd spatium vix medietatem pretii exsolvit Constans, objecit errorem calculi à se deprehensi in computo Constantini, asserens, unam proventuum partem bis descriptam fuisse, ac propterea sibi fas esse de pretio convento aliquid retinere; tamen priùs

QUÆRIT,

An Constans justè & licitè opponat exceptionem erroris calculi ad partem pretii retinendam?

Videntur, quòd sic, l. propter l. un. tractandas rationes, & ad rescindendam transactionem vel alium contra-

tractum, actio conceditur parti læsæ ex errore circa computum commissio. Consonat *l. penult. C. de transfact.* Corvin. Brun. Zoes. in *l. un. cit.* Quòd si verò aliquid ex tali errore solutum fuisset, datur repetitio, & *condictio indebiti. l. 31. ff. de cond. indeb.* aut si aliquid promissum, conceditur *condictio sine causa. l. 13. ff. de condit. sine caus. l. un. cit. in f.* & ibi Corvin. ergo Jura ob errorem calculi concedunt actionem: sed ubi actio conceditur, à fortiori conceditur etiam exceptio. *l. 156. §. 1. ff. de R. J. c. 71. eod. in 6.* ibi: *qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multò magis admittendus:* ergo & Constans noster, eoque magis, quòd II. Constans per suam exceptionem nihil aliud quaerat, quàm retentionem pretii intervenienti errori circa annuos reditus respondentis; ubi enim actio conceditur, multò fortius retentio. *l. per retentionem. C. de usuris. Barbof. axiom. 9. n. 11.* Neque III. Leges permittunt, ut per errorem veritati præjudicetur. *l. illicitas. 6. §. veritas. 1. ff. de Offic. Praef.* Quod jus retinendi IV. Etiam non impedit emptio venditio per actualem traditionem jam completa & perfecta, lapsuque 7. annorum confirmata: quia memorata exceptio post 10. aut 20. annos adhuc locum obtinet. Corvin. *lo. supra cit.* imò tanquam exceptio perpetua ad 30. annos usque se exporrigit. Ayser ad *l. un. cit. n. 45.* Wesenbec. *Conf. 47. n. 50.* Petr. Heigius *p. 1. q. 20. n. 35.* Besold. *conf. 262. n. 7.* idque eò ma-

gis, quòd Constans non intendat constituere actionem estimatoriam ex *l. litio Edictio*, seu *quanti minoris* ob vitium mercis in quantitate non satis manifestatum, quam actionem unicus annus extinguit. *l. 19. §. ult. ff. de edict. ed.* sed se fundet in exceptione erroris calculi perpetua, utpote Jure Civili introducta. Nec aliquid facit contra hanc exceptionem V. Quòd enim non contigerit in estimatione præsecunda, sed in computo primo per venditorem factò; siquidem error sive in hoc sive in alio calculo, nihil vel illo contractu, commissus habet præjudicium rei veritati facere non nisi fortè super ipso errore & non errore, à Partibus transactum, ut si Jure pronuntiatum fuisset. *l. per §. l. ult. cit. Laur. Kirchhoff. in consil. German. Jurisconsult. to. 2. Cap. n. 22.* Jacob. Emerix *Decis. 99. 2. 3. Paris. conf. 89. n. 18. 19.* & hunc Rota Romana: cujusmodi error actio vel sententia hic nulla intervenit. Sed his nequicquam obstantibus omnino negandam esse Constans exceptionem erroris calculi in ordine retinendum residuum, vel partem pretii, censeo, & quidem pro utroque foro, externo & interno. Rationem peto I. Ex Jure Civili, in quo nullum reperitur vestigium exceptionis erroris calculi immediate ad retinendam conventi partem pretii, sed solum actio (consequenter & exceptio) ad novam calculationem introductam, ut error corrigatur. text. DD. in *l. un. C. de errore calc.* vel

asciendendum contractum, vel ad re-
nachandam calculationem, in quan-
tum est erratum. Corvin. *ibid.*

Adde II. Quod, licet per inconcef-
sum de Jure Civili daretur erroris cal-
culi exceptio immediatè ad retinen-
dam partem pretii, in subtrato tamen
propter circumstantias facti non pro-
cederet cum effectu, eò quòd non ob-
stare erroneo computo Constantinus
nullatenus voluerit minori, quàm con-
ventum sit, pretio suum prædium ven-
dite, & in secunda prædii æstimatione
per ipsum Constantem procurata illud
in valore pretium conventum vel ada-
equaverit, vel superaverit, ut Constans
repetatur, Constantinus verò eidem
repetavit, se malle prædium retinere,
si designatum à se pretium juxta com-
putum suum non solveretur, quàm
novam æstimationem permittere,
quam tamen in gratiam Constantis ni-
hilominus adhuc admisit, ac pro prio-
ri pretio vendidit prædium, licet plu-
re æstimatum absque omni errore.
Si igitur pretium conventum non ob-
stare erroneo computo Constantini
adhuc fuit justum, & is pro minore
pretio nullatenus vendere voluit, non
video, quid in effectu prodesse possit
exceptio erroris calculi, aut qui hæc
opponi possit; sicut enim Jura non
patuntur, ut aliquis per actionem ob-
tineat, quod statim iterum tenetur re-
stituere (nam dolo facit, qui petit,
quod redditurus est. l. 173. §. 3. ff. de
R. l. quod firmat Jus Canonicum c.
59. eod. in 6. ibi: dolo facit, qui pe-
tit, quod restituere oportet eundem. P.
(R. P. Picbler Decisiones.)

Wiestner & alii ad dictam regulam)
ita & exceptio, qua quis se liberare
intendit à debito, ad quod mox ite-
rum est condemnandus, inutilis est,
& admitti non debet; partim quia ex-
ceptio imitatur actionem, partim quia
in exceptione reperitur eadem ratio,
quæ in actione, nempe præsumptio
doli in taliter excipiente, uti in tali-
ter agente: ubi autem est eadem ra-
tio, censetur & esse eadem Juris dis-
positio. l. illud ff. ad L. Aquil. l. illud
G. de SS. Eccl. partim quia excipiens
excipiendo fit actor, & Constantinus
dictam exceptionem opponens petit
partem pretii conventi.

Accedit III. Jus Naturale, vi cujus
ad essentiam emptionis-venditionis
requiritur consensus in pretium deter-
minatum, non minus stringit, ac Jus
Positivum. §. 1. inst. h. t. l. 9. pr. l.
35. §. 1. ff. de contr. empt. & ita qui-
dem, ut emptori non liceat à con-
vento pretio, modò justum sit, rece-
dere invito venditore. arg. c. 1. §. 3.
de Pact. l. 5. §. 2. ff. de solut. cum
contractus, licet initio sint voluntatis,
legitimè tamen initii fiant necessitatis.
l. 22. §. 11. ff. de Mand. cum concor-
dantibus. Nec natura Justitiæ Com-
mutativæ patitur, ut minus detur,
quàm promissum & conventum sit
intra latitudinem justii pretii, & rei
venditæ proportionati. Atqui con-
sensus tam venditoris quàm emptoris
extitit absolutè in pretium à Constan-
tino designatum, qui nequaquam pro
leviori vendere voluit, ac insuper istud
pretium fuit adhuc justum non obsta-

U u u

te

te errore in prima æstimatione commisso; quia in altero computo à deputatis ipsius Constantis ducto valor prædii notabiliter major deprehensus est, post & secundum quem contractus fuit ratificatus, &, quod in prior computo erratum, in hoc altero emendatum est. Verbo: si hoc pretium taxatum initio à Constantino non fuisset promissum, is prædium nunquam vendidisset, uti disertis verbis notificari fecit Constanti. Quapropter sine violatione promissionis aut contractus, justitiæque commutativæ, sine iniqua læsione venditoris, ac absque illius injuria recedi non potest à convento pretio, aut illius pars retineri ab emptore sub prætextu erroris calculi.

Confirmantur hæc à pari. Ponamus, quòd Titius acervum tritici vendat per averfionem seu ad corpus pro 600. florenis, & addat, esse 100. scaphas, hunc numerum exprimendo solum demonstrativè, non taxativè, seu singulis scaphis non singula & determinata pretia statuendo: in hoc casu sicut, si major postea deprehendatur esse numerus scapharum, emptor non plus tenetur solvere, ita nec, si minor esse postea cognoscatur, minus solvere potest, quàm 600. florenos, modò pretium adhuc sit justum, saltem si spectetur summum, ut plerique DD. sentiunt: ergo neque in nostro casu potest Constans post deprehensum errorem primi calculi minus pretium solvere, utpote adhuc justum, imò, ut ex secundo calculo apparuit, valde

adhuc moderatum, sicut plus non solvisset, si in primo etiam calculo errorem non omnes reditus fuisset specificati.

Atque huic resolutioni nihil derogant, quæ pro jure retinendi partem pretii Constans initio allegavit, quævis enim transmitteretur, ea in hoc procedere, in hac tamen hypothese non stringunt, eò quòd ex circumstantiis facti elucescat, quòd non Constantini, disertè expressè, namquam fuerit vendendi pro leviori, quàm taxavit non obstante errore primi calculi, quod pretium postea computus, in quo notabiliter minor prædii valor, quàm prior exhibuit, fuit notatus, non immutavit, sed potius causa fuit, ut Constans de hoc consenserit, & ratificaverit designatè prius à Constantino pretium: imò, ut proin foret de hoc pretio magis conventionè determinato, quòd secundus computus, non obstante errore primi, justissimum adhuc esse ostendit, partem aliquam detrahendam secundum Jura mox iterum reddere deberet, sic jubente tam Jure Positivo, Civili & Canonico, quàm naturali, & Justitià Commutativa. In singula in specie sic

Ad I. Licet ex dictis Legibus probetur actio erroris calculi, ea tamen non procedit, quando error calculi nihil facit ad rem, uti hic neque datur hæc actio ad retentionem partis pretii immediatè, sed ad novam calculationem, & hac mediante deprehendatur excessus pretii erro-

enti ultra limites justii, ad retentionem vel refusionem: qui tamen excessus in hac contingencia nunquam probabitur, imò etiam sine nova calculatione constat, pretium adhuc esse justum, & valde moderatum. Ad II. Patet ex dictis; retentio enim pretii, quæ noscitur esse injusta, æquè parùm obtinet locum, quàm actio vel exceptio erroris calculi. Ad III. Veritati per errorem calculi primi hic non præjudicatur, cum per secundum veritas sit satis deprehensa, uti & pretii justitia. Ad IV. Duraret quidem actio, consequenter & exceptio erroris calculi post completam tradi-

ditione emptionem - venditionem, & quidem ad 30. annos, sed negatur, quòd hinc aliquando vel illa vel ista nata sit, & locum habere potuerit. Ad V. Secundus calculus vel æstimationis prædii hoc facit, ut per eam prior calculus fuerit emendatus, & pretium à Constantino taxatum post illum fuerit ratificatum, & pro justo, quale omnino fuit, agnitum. Unde causam justam non habet Constans, cur à pretio, in quod liberè confensit, & sine quo completè persolvendo Constantinus nunquam voluit prædium à se dimittere, aliquid modò detrahere possit.

TITULUS XVIII.

De Locato & Conducto.

DECISIO XCI.

De re locata ante finitum tempus vendita.

SPECIES FACTI.

Otto S. R. J. Comes ante centum circiter annos quædam bona, agros nimirum, prata, sylvas, pascua, lacus, molendina &c. per certum districtum elocavit per aversionem Dionysio, non quidem litteris aut scientiâ Juris informato, bono tamen pratico, & rei œconomicæ admo-

dum perito viro, pro annua pensione pecuniaria 400. florenorum, absque temporis præfinitione, ut aded ad duas generationes Dionysii, tanquam hæredes ipsius, bona hæc eidem tanquam Conductori concessa jam pervenerint. Modernus autem Comitatus possessor, Ottonis hæres præfata bona

U u 2